

Кошкинбаева М.Т.

АЛТЫН МҰРА

ШҚО БІЛІМ БАСҚАРМАСЫНЫҢ «ХАЛЫҚ ӘРТИСТЕРІ АҒАЙЫНДЫ
АБДУЛЛИНДЕР АТЫНДАҒЫ ШЫҒЫС ҚАЗАҚСТАН ӨНЕР
УЧИЛИЩЕСІ» КМҚК
КГКП "ВОСТОЧНО-КАЗАХСТАНСКОЕ УЧИЛИЩЕ ИСКУССТВ ИМЕНИ
НАРОДНЫХ АРТИСТОВ БРАТЪЕВ АБДУЛЛИНЫХ" УПРАВЛЕНИЯ
ОБРАЗОВАНИЯ ВКО

Кошкинбаева М.Т.

АЛТЫН МҰРА

*(жинақ қазақ халық аспаптары мамандығы бойынша білім алатын
балалар музыка мектептерінің оқушыларына,
училищелер мен колледждердің оқытушылары мен студенттеріне арналған)*

*(сборник предназначен для преподавателей и исполнителей, а также для
обучающихся по специальности «Казахские народные инструменты»)*

**Өскемен
2023ж.**

УДК
ББК

Жинақ авторы: ШҚО Білім басқармасының «Халық әртістері ағайынды Абдуллиндер атындағы Шығыс Қазақстан өнер училищесі» КМҚК оқытушысы – Кошкинбаева Маржан Толешовна.

Рецензенттер:

Апасова Светлана Борисовна – сазгер, Қазақстан композиторлар одағының мүшесі.

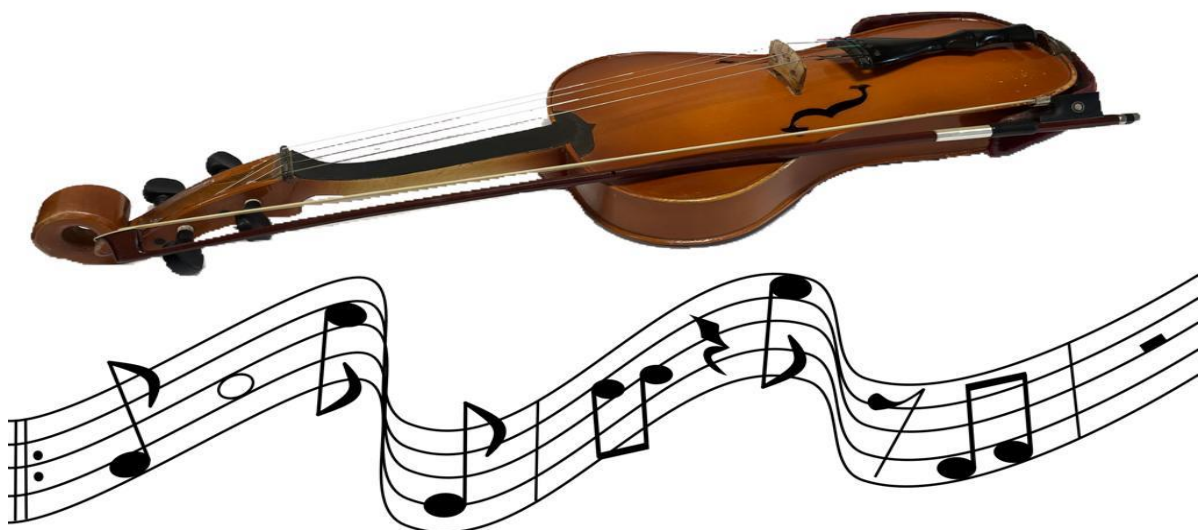
Куприянова Людмила Трофимовна – «Қазақстан Республикасының Білім беру ісінің құрметті қызметкері», Құрманғазы атындағы Қазақ ұлттық консерваториясының құрметті профессоры.

Қазақ халық шығармалары мен Қазақстан композиторларының шығармаларын өңдеуге негізделген, этно - фольклорлық ансамбльге және қобыз – прима аспабына арналған авторлық шығармалар жинағы.

Ұсынылған жинақ қазақ халық аспаптары мамандықтары бойынша білім беретін ұстаздар мен өнер ұжымдарының жетекшілеріне, орындаушыларға, студенттер мен оқушыларға репертуарды толықтыруда таптырмас құрал.

Автор туралы

Кошкинбаева Маржан Төлешқызы
Мұқан Төлебаев атындағы музыкалық училищесінің (1991-1995жж. Семей қ.), Құрманғазы атындағы Қазақ ұлттық консерваториясының (1999 - 2004жж.) түлегі.
«ҚР Мәдениет саласының үздігі».
Халық әртістері ағайынды Абдуллиндер атындағы Шығыс Қазақстан өнер училищесінде 1998 жылдан бастап қызмет атқарады.
2011-2021 жылдар аралығында «Қазақ халық аспаптары» бөлімінің меңгерушісі. «Қобыз – прима» сыныбының оқытушысы және аталған сыныптың негізін қалаушы, «Алас» этно – фольклорлық ансамблінің жетекшісі.

Ұстаз – ұлы есім!

Алғашқы қолыма қобыз ұстатқан
ұстазым -

Бошанова Шолпан Бошанқызы – қобызшы, ұстаз. Семей облысы Ақсуат ауылы А. Байқыдыров атындағы Балалар музыка мектебінде 40 жыл ұстаздық қызмет атқарған. Қызмет барысында «Аға мұғалім» атағына ие болған. Көптеген шәкірттері облыстық, республикалық деңгейдегі байқаулардың жеңімпаздары.

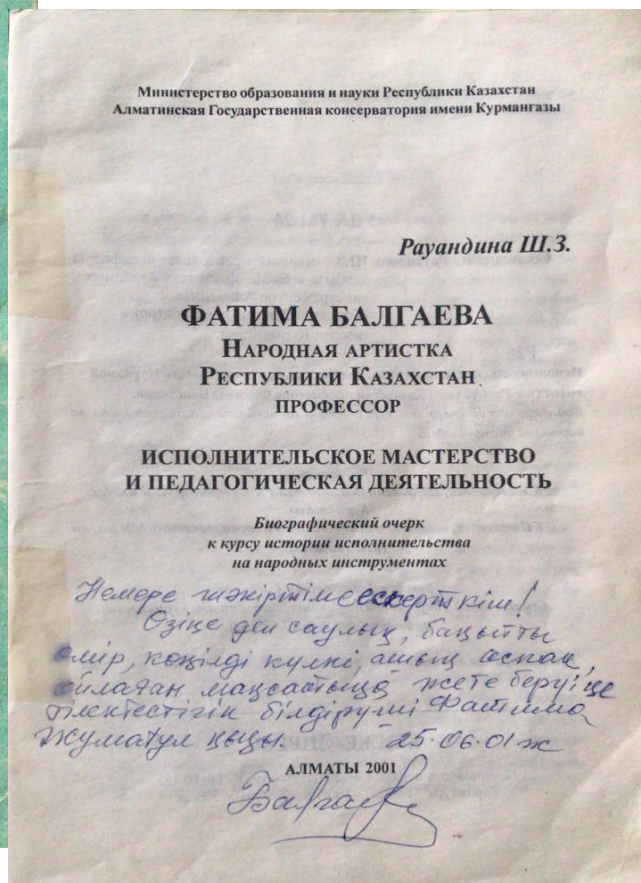
М. Төлебаев атындағы
Семей музыкалық колледжінде
(училищесінде) 1991 – 1995
жылдары «қобыз-прима» мамандығы
бойынша тәлім - тәрбие алған
ұстазым -

Сейтқазы Оразғали Жүнісбекұлы
(1950 – 2020) – қобызшы, дирижер,
сазгер, ұстаз. ҚР еңбек сіңірген
қайраткері, Шәкәрім университетінің
профессоры. Құрманғазы атындағы
Алматы мемлекеттік
консерваториясының 1974 жылғы
түлегі. 1974-2001 жылдары М.
Төлебаев атындағы Семей
музыкалық колледжінде
(училищесінде) қызмет атқарған.

*Құрманғазы атындағы ҚҰК (Алматы қ., 2004ж.).
Балгаева Ф.Ж.(1926 – 2005),
Рауандина Ш.З. (1999-2004 жылдары Құрманғазы атындағы Қазақ ұлттық
консерваториясында тәлім берген ұстазым)*

«Ұстаздардың Ұстазы» - Фатима Жұмағұлқызы Балғаева

Үлкен өнер иесі, тәжірибелі ұстаз Фатима Жұмағұлқызы Балғаева (1926 – 2005) Алматы консерваториясының халық аспаптары кафедрасын, соңынан қобыз-баян кафедрасын 18 жылдай басқара жүріп (1970-1988), жастар арасындағы шебер орындаушыларды тәрбиелеу ісіне зор үлес қосты. Ұлан-ғайыр еңбектің нәтижесінде өнер мен білім саласында еңбек сіңірген көптеген жеке орындаушылардың, педагогтардың жоғары жетістіктерге жетуіне жол ашты. Сол себепті, Ф.Балғаева Қазақстанның кәсіби музыка мәдениетінің дамуына, қобыз мектебінің қалыптасуына зор еңбек сіңірген кәсіби шебер

маман ретінде танылды. Консерваторияда қызмет еткен 50 жылдан астам уақыт ішінде ұстаз қолынан жүзден астам шәкірттер тәрбиеленіп шықты. Ол кісінің алдынан тәлім алған қобызшылар: Р. Нурпеисова, З. Бисембаева, М. Каленбаева, Г. Ізтілеуова, О. Сейтказин, М. Сейтжанова, Л. Шуженова, С. Кусаинова, Б. Омарова, Ш. Рауандина т.б.

Фатима Балғаеваның жазған ғылыми-әдістемелік зерттеу еңбектерінің мәні де зор. Қобызда үйрену әдістемелік құралдарын және бірнеше Қазақстан композиторларының қобызға арналған шығармаларын жинап, жарыққа шығарды. Құрамына көптеген шығармалар енгізілген жинақтары жоғары оқу орындары мен музыкалық колледждерде күнделікті қажетті оқу құралдарына айналды. ҚР Халық әртісі, профессор - Фатима Балғаева, тамырын тереңге жайған бәйтеректей бүкіл Қазақстандағы прима - қобызшылардың кәсіби маман иесі болуына өмірінің ақырына дейін аянбай еңбек еткен ұстаз.

Өз басым «ұстаздардың Ұстазы» атанған дара тұлғаның шәкірттері, «Қазақстанның еңбек сіңірген қайраткері» Оразғали Жүнісбекұлы Сейтқазы және «ҚР Мәдениет қайраткері», Құрманғазы атындағы ҚҰК профессоры Шолпан Задақызы Рауандинадан тәлім алғандықтан, Фатима Жұмағұлқызының немере шәкірті боламын. Жоғарыда айтылғандай, Шолпан Задақызынан алған білімімді ерекше атап өткім келеді. Ұлағатты ұстаздан алған білімім бүгінгі күнгі білікті маман, білгір ұстаз болуыма негіз екенін мақтанышпен айта аламын.

АЛҒЫ СӨЗ

Қорқыттан қалған қасиетті аспабымыз негізінен ұлтымыздың көшпелі мәдениетімен сіңісіп кеткен. Бұл аспап туралы деректер көптеген жазбаларда кездеседі. Мысалы, В.С. Виноградовтың зерттеулерінде ыспалы аспаптардың отаны Орталық Азия екенін, қазақтың қобызы осы күнгі виолончель, скрипка, альттардың арғы атасы екені ғылыми тұрғыда дәлелдеген. 1934 жылы Құрманғазы оркестрінің құрылуына байланысты, академик А. Жұбановтың көмегімен аспап өзінің екінші тынысын алып, қайта жаңғыруымен қатар, жаңа түрлері де енгізілді. Сөйтіп, өмірге сым қобыз, альт қобыз, бас қобыз және контрабас қобыз атты аспаптар келген. Уақыт өте келе үш ішекті, кейіннен тағы бір ішек қосылып, сым (прима) қобыз аспабы төрт ішекті болды.

Қазақ халық аспаптарының ішінде қобыз – прима аспабы күрделі аспаптар қатарында, әрі оны меңгеру қиындау болып келеді. Себебі, аталмыш аспаптың басқа аспаптарға қарағанда дайын тұрған арнайы пернесі жоқ. Қобызда ойнауды үйрететін ұстаздар баланың қолының қимылына, физиологиялық құрылысына, орындыққа дұрыс отыруына, аяқтың еденге дұрыс орналасуына, екі қолдың емін – еркін жүргізілуіне көбірек мән берсе дұрыс болады. Қазіргі кезеңде халықтың және кәсіби музыканттардың арасында қобызда орындаушылық ерекшеліктерінің сақталуы, бұл аспаптың өмір ағымының өзгерістеріне бейімділігінің арқасы ретінде бағаланады. Қазіргі уақытта техникалық жағынан күрделі шығармаларды музыка мектептерінде оқитын оқушылар емін-еркін ойнай алады. Осы жетістіктердің барлығы жас балаларды музыка мектебіне 7 – 8 жасынан қабылдағанына байланысты. Аспаппен танысқаннан бастап жалықпай дайындалып, еңбек еткен оқушыдан ғана болашақта үлкен үміт күтуге болады. Ойдағыдай маман болып шығу үшін бұл оқу процесі оқушы мен ұстазға байланысты. Оқушыны қызықтырып, сабақтың сапалы, нәтижелі өтуінің барлығы – оның дайындығына, өз ісіне жетік болып, білімі мен тәжірибесіне сүйене отырып, күнделікті сабақты дұрыс ұйымдастыра білуіне байланысты. Қобызшының жас кезінен үйреніп алған білімі – оның болашақ өміріне ықпалын тигізеді.

Бүгінгі таңда ұлтымыздың музыка мәдениетіндегі прима - қобызда орындау өнері, әсіресе, техникалық жағынан үлкен жетістіктерге жетті.

Шығармашылыққа серпіліс енгізу мақсатында Халық әртістері ағайынды Абдуллиндер атындағы Шығыс Қазақстан өнер училищесінің өнерлі студенттерінің басын қосып, 2011 жылы «Алас» этно-фольклорлық ансамблін ұйымдастырдым, бүгінде де жетекшілік етіп келемін. Қазақ халқының сыбызғы, сазсырнай, домбыра, қобыз, жетіген, шіңкілдек, шанқобыз, дауылпаз, даңғыра сияқты саз аспаптарын көмеймен ән айту мәнерімен өзара үндестіріп, көне сарынды заманауи үлгіге сай әсемдеп, жаңа бағытта жаңғырту мақсатында ансамбльмен көптеген шығармашылық жұмыстар жасадым. Ансамбль облыстық, қалалық мерекелік іс-шараларға белсенді қатысып, өз өнерлерін паш етіп келеді.

Аталған ұжымның жетістіктері:

- 2012 жылы Астана қаласында өткен «Ел іші – өнер кеніші» атты халық шығармашылығының телевизиялық байқауының қатысушысы.
- 2013 жылы Ақтөбе қаласында Халықаралық фольклорлық ансамбльдер арасында өткен «Жұбанов көктемі - 2013» атты байқауының Дипломанты.
- 2021 жылы өткен 42 Республикалық жас орындаушылар байқауында «Фольклорлық ансамбль» номинациясы бойынша 2-ші жүлделі орынға иеленген.

Сондай – ақ, «Алас» ансамблі Барнаул, Қызылорда, Талдықорған, Алматы, Астана қалаларында өткен «Туған ел – алтын бесігім» акциясы аясында ұйымдастырылған концерттік бағдарламалардың белсенді қатысушысы болған. Сол кездегі ансамбльдің құрамына тоқтала кетсек: Дулатұлы Азат, Акияшев Айсарбек, Нұрбекұлы Әділет, Зарқынбекова Жансая, Нурсагитова Айгерім. «Қазақ халық аспаптары» бөлімінің дарынды және бірегей түлектерінің басым көпшілігі жоғарғы оқу орындарына түсіп, өнер жолын ары қарай жалғастыруларына байланысты, ансамбль мүшелері жыл сайын ауысып келеді. 2012 жылы ансамбль құрамы 7 орындаушыға толықтырылды. Бұл құрамға Әділқан Ақжол, Төлеухан Жалын, Мәкенов Еламан, Әлібекова Ақмарал, Талаптанова Гүләйім сынды студенттер қосылды. 2013 жылы ансамбль құрамын Утилова Айдана, Далелханова Айжан толықтырды. Сондай-ақ бұл ұжымда Шайзратұлы Ержан, Жайырбекова Іңкәр, Қабыкенова Назерке, Жеңісбекова Аяужан, Амантай Санат, Айтқазин Әли, Таппаева Дильназ, Құрманғалиева Елік сынды студенттер өнер көрсетті.

2022 жылы «Алас» этно-фольклорлық ансамблінің 10 жылдық мерейтойы қарсаңында ұйымдастырылған шаралар қатарында, ұжымның жеке концерті болып өтті. Аталған концертте, осы жинаққа енген, ансамбль ұжымының қаламынан туған «Алтын мұра» туындысы орындалды. Шығарманың сөзін ШҚӨУ түлегі Жұмабекова Ботагөз бен ансамбль мүшесі Нұрлыбеков Ерناз шығарса, партитураға түсіргендер ШҚӨУ оқытушылары - Мустафин Мырзабек және Әділқан Ақжол.

«Алтын мұра» туындысының алғашқы орындаушылары - Медет Айым, Көкөнева Камила, Қайыл Аружан, Бурахан Расул, Нурлыбеков Ерназ, Мустафин Арман, Мекенова Аида.

Ұсынылып отырған келесі екі шығарманың авторлары ұстаздарым Оразғали Сейтқазы мен Бошанова Шолпан.

О. Сейтқазының «Романсы» 1995 жылы дүниеге келген, өзім аталған шығарманың алғашқы орындаушысы болғанмын.

Ш. Бошанованың «Көңіл күзі» шығармасы 2016 жылы шыққан.

Екі туынды да қобыз – прима аспабына арнайы жазылған, тыңдаушыға сазды әуенімен әсер ететін, адамның жан дүниесін, көңіл – күйін, сезімін бейнелейтін шығармалар болып табылады. Жинақ ұстаздықты ұлық тұтатын, өнерді құрметтейтін оқырманға арналған.

«Алас» этно – фольклорлық ансамблі (2022ж.), жетекшісі Көшкінбаева М.Т.

Астана қ. 2013ж. Конгресс-холл

Ақтөбе қ. 2013ж. «Жұбанов көктемi»

Ансамбльдің 2020 жылғы құрамы

42 Республикалық байқауы 2021ж.

Өскемен қ. «НұрОрда мектебі» 2022ж.

Ансамбльдің 2023 жылғы құрамы

*Назарларыңызға қобыз – прима аспабына арнайы жазылған
О. Сейтқазының «Романс», Ш. Бошанованың «Көңіл күзі» атты
шығармаларын және «Алас» этно – фольклорлық ансамблінің
10 жылдығына арнайы шығарылған «Алтын мұра» атты туындыны
ұсынамын.*

Романс

Оразғали СЕЙТҚАЗЫ

Moderato ♩ = 88

Қобыз

Ф-но

The musical score is written for Kobyz and Piano. The Kobyz part is a single melodic line in 6/8 time, starting with a whole rest in the first two measures, followed by a series of eighth and sixteenth notes. The Piano accompaniment consists of a right hand with a steady eighth-note accompaniment and a left hand with a more active bass line. The score is divided into three systems, each with a Kobyz staff and a grand staff for the piano.

First system of musical notation. It consists of a single melodic line in the treble clef and a grand staff (treble and bass clefs) for the piano accompaniment. The key signature has three flats (B-flat, E-flat, A-flat). The melodic line features eighth and sixteenth notes with slurs and a fermata. A 'V' marking is present above the fifth measure. The piano accompaniment includes chords and moving lines in both hands.

Second system of musical notation. It features a single melodic line in the treble clef and a grand staff for the piano accompaniment. The key signature remains three flats. The melodic line includes a fermata and a 'V' marking. The piano accompaniment shows a change in texture with more active sixteenth-note patterns in the right hand.

Third system of musical notation. It features a single melodic line in the treble clef and a grand staff for the piano accompaniment. The key signature remains three flats. The tempo marking **Piu mosso** is placed above the first measure. The melodic line includes a fermata and a 'V' marking. The piano accompaniment continues with active patterns in both hands.

System 1 of a musical score. It consists of three staves: a single treble clef staff at the top, and a grand staff (treble and bass clefs) below. The key signature has three flats (B-flat, E-flat, A-flat). The top staff contains a melodic line with eighth and sixteenth notes, including a fermata and a trill marked with a 'V'. The grand staff features a piano accompaniment with chords and moving lines in both hands.

System 2 of the musical score, continuing the same three-staff format. The melodic line in the top staff continues with eighth notes and includes a trill marked with a 'V'. The piano accompaniment in the grand staff maintains its rhythmic and harmonic structure.

System 3 of the musical score, the final system on this page. It follows the same three-staff layout. The melodic line in the top staff concludes with a trill marked with a 'V'. The piano accompaniment in the grand staff provides the final harmonic support.

First system of a musical score. It consists of a single treble clef staff and a grand staff (treble and bass clefs). The key signature has three flats (B-flat, E-flat, A-flat). The treble staff contains a melodic line with eighth and sixteenth notes, including accents and slurs. The grand staff provides harmonic accompaniment with chords and moving lines in both hands.

Second system of the musical score. It features a single treble clef staff and a grand staff. The treble staff continues the melodic line with slurs and ties. The grand staff accompaniment includes dense chordal textures and rhythmic patterns in both hands.

Third system of the musical score. It includes a single treble clef staff and a grand staff. The treble staff has a few notes with accents and slurs. The grand staff accompaniment features a variety of textures, including chords, arpeggios, and a piano (*p*) section. The system concludes with a *pp* (pianissimo) section and a final melodic flourish in the treble staff.

First system of a musical score. It features a single treble clef staff with a melodic line containing eighth and sixteenth notes, some with accents and slurs. Below it is a grand staff (treble and bass clefs) with mostly whole rests, indicating a piano accompaniment that is silent in this section.

Second system of the musical score. The treble clef staff continues with a melodic line, including a half note and a quarter note. The grand staff below shows a piano accompaniment with chords and moving lines in both the treble and bass clefs.

Third system of the musical score. The treble clef staff has a melodic line with accents and a *rit.* marking. The grand staff below features a piano accompaniment with a *rit.* marking and a tempo change to **Moderato** with a quarter note equal to 88 (♩ = 88). The system concludes with a double bar line and a *rit.* marking.

System 1: Treble clef, key signature of three flats (B-flat, E-flat, A-flat), and 3/4 time signature. The first measure contains a whole rest. The second measure features a dotted quarter note followed by a half note, with a 'V' above the staff. The third measure contains a quarter note followed by an eighth note beamed to a sixteenth note, with a 'V' above the staff. The fourth measure contains a dotted quarter note followed by a half note, with a 'V' above the staff. The piano accompaniment consists of a right hand with a steady eighth-note chordal pattern and a left hand with a similar eighth-note pattern.

System 2: Treble clef, key signature of three flats, and 3/4 time signature. The first measure contains a dotted quarter note followed by an eighth note beamed to a sixteenth note, with a 'V' above the staff. The second measure contains a dotted quarter note followed by an eighth note beamed to a sixteenth note, with a 'V' above the staff. The third measure contains a dotted quarter note followed by an eighth note beamed to a sixteenth note, with a 'V' above the staff. The fourth measure contains a dotted quarter note followed by an eighth note beamed to a sixteenth note, with a 'V' above the staff. The piano accompaniment features a right hand with a steady eighth-note chordal pattern and a left hand with a melodic line of eighth notes.

System 3: Treble clef, key signature of three flats, and 3/4 time signature. The first measure contains a dotted quarter note followed by an eighth note beamed to a sixteenth note, with a 'V' above the staff. The second measure contains a dotted quarter note followed by an eighth note beamed to a sixteenth note, with a 'V' above the staff. The third measure contains a dotted quarter note followed by an eighth note beamed to a sixteenth note, with a 'V' above the staff. The fourth measure contains a dotted quarter note followed by an eighth note beamed to a sixteenth note, with a 'V' above the staff. The piano accompaniment features a right hand with a steady eighth-note chordal pattern and a left hand with a melodic line of eighth notes.

First system of a musical score. It consists of three staves: a single treble clef staff at the top, and a grand staff (treble and bass clefs) below. The key signature has three flats (B-flat, E-flat, A-flat). The top staff contains a melodic line with several slurs and accents. The grand staff contains a piano accompaniment with chords and moving lines in both hands.

Second system of a musical score, continuing from the first. It also consists of three staves. The key signature remains three flats. The top staff features a melodic line with slurs and accents, ending with a fermata. The word "rit." is written below the staff. The grand staff continues the piano accompaniment, with "rit." written in both the treble and bass staves. The system concludes with a double bar line and fermatas on the grand staff.

Романс

Оразғали СЕЙТҚАЗЫ

Moderato $\text{♩} = 80$

Musical notation for measures 1-7 and 8-16. The piece is in a key with three flats (B-flat, E-flat, A-flat) and a 6/8 time signature. The tempo is Moderato with a quarter note equal to 80 beats per minute. The notation includes various rhythmic values, slurs, and dynamic markings such as accents (v) and hairpins (p, mf, f).

Piu mosso

Musical notation for measures 17-23. The tempo changes to Piu mosso. The notation continues with similar rhythmic patterns and dynamic markings.

Musical notation for measures 24-30. The notation continues with similar rhythmic patterns and dynamic markings.

Musical notation for measures 31-36. The notation continues with similar rhythmic patterns and dynamic markings.

Musical notation for measures 37-43. The notation continues with similar rhythmic patterns and dynamic markings.

Musical notation for measures 44-48. The notation continues with similar rhythmic patterns and dynamic markings.

Musical notation for measures 49-53. The notation continues with similar rhythmic patterns and dynamic markings.

Moderato $\text{♩} = 88$

rit...

Musical notation for measures 54-61. The tempo returns to Moderato with a quarter note equal to 88 beats per minute. The notation includes various rhythmic values, slurs, and dynamic markings.

Musical notation for measures 62-68. The notation continues with similar rhythmic patterns and dynamic markings.

2

71

rit...

Көңіл күзі

Ш. Бошанова
. Өңдеген: Бданова А. С.

Moderato **cantabile**

5

10

14

mp *p* *pp* *cresc.* *tr* *dim.*

espressivo, con moto

espressivo, con moto

8¹ rit

mf

Red. * *Red.* * *Red.* * *Red.*

8¹

molto rit. **a tempo**

molto rit. **a tempo**

p

rit. e dim

tr

cresc. ...

ad libitum

30

Musical score for measures 30-34. The score is in 3/4 time and features a melody in the upper voice and piano accompaniment in the lower voice. The key signature has one flat. Measure 30 starts with a melody of eighth notes. Measure 31 has a *dim.* marking. Measure 32 has a *mf* marking. Measure 33 has an 8-measure rest in the upper voice. Measure 34 has an 8-measure rest in the upper voice. The piano accompaniment consists of chords and moving lines in both hands.

35

Musical score for measures 35-39. The score is in 3/4 time and features a melody in the upper voice and piano accompaniment in the lower voice. The key signature has one flat. Measure 35 starts with an 8-measure rest in the upper voice. Measure 36 has a *f* marking. Measure 37 has a *f* marking. Measure 38 has a *f* marking. Measure 39 has a *f* marking. The piano accompaniment consists of chords and moving lines in both hands.

Көңіл күзі

Ш. Бошанова

Moderato *cantabile*

p *cresc.*

7 *dim.* *mp*

12 *cresc.*

17 *dim.* *espressivo, con moto* *rit..* *mf*

22 *molto rit.*

25 **A tempo**

p

30 *dim.* *ad libitum* *mf*

34 *f*

"Алтын мұра"

Партитураға түсірген Мустафин М.А.
Әділқан А.

Музыкасы Алас
Сөзі Жұмабекова Б.
Нұрлыбеков Е.

Moderato

Musical score for measures 1-8. The score is for a 7/8 time signature and a key signature of two flats (B-flat and E-flat). The instruments listed are: Жетіген (Jetygen), Домбыра (Dombra), Даңғыра (Dangyra), Шаң қобыз (Shan Kobyz), Шаң қобыз (Shan Kobyz), Сылдырмақ (Saldyрмаq), Әнші (көмеймен әндету) (Anshi (komeymen andetu)), Қобыз прима (Kobyz prima), and Қобыз (Kobyz). The Dombra part features a melodic line with a *tr* (trill) marking. The other instruments are mostly silent, indicated by rests.

Musical score for measures 9-16. The score continues with the same instruments and key signature. The vocal line (Әнші(к.ә.)) has lyrics: Қа - зақ - тың кең дала - сы Қал - дыр - ған а - та ба - ба - сы Тай. The Dombra part continues with its melodic pattern. The other instruments remain silent.

16

Жет.

Домб.

Даңғ.

Ш.қ.

Ш.қ.

Сылд.

Әнші(к.ә.)

Қоб.пр.

Қоб.

rit.

сал - май жау-дан қай-мық - пай А-ма - нат ал - тын мұ-ра - сы

23

1

Allegretto

Жет.

Домб.

Даңғ.

Ш.қ.

Ш.қ.

Сылд.

Әнші(к.ә.)

Қоб.пр.

Қоб.

p

f

f

f

29

Жет.

Домб.

Даңғ.

Ш.қ.

Ш.қ.

Сылд.

Әнші(к.ә.)

Қоб.пр.

Қоб.

34

Жет.

Домб.

Даңғ.

Ш.қ.

Ш.қ.

Сылд.

Әнші(к.ә.)

Қоб.пр.

Қоб.

37 2

Жет. *mf*

Домб. *mf*

Даңғ. *mf*

Ш.қ. *mf*

Ш.қ.

Сылд. *mf*

Әнші(к.ә.)

Кең бай - тақ си - қыр - лы же - рім бар
Та - лай жау, со - ғыс - тан мың - да - ған

Сол жер - ді қал - тыр - ған ба - тыр - лар
А - ман қалды а - ма - нат кең да - лам

Қоб.пр.

Қоб. *mf*

39

Жет.

Домб.

Даңғ.

Ш.қ.

Ш.қ.

Сылд.

Әнші(к.ә.)

Шай - қа - сып қан төк - кен е - лім деп
Ес - ке(а) - лып та - рих - тың қа - ра - сын

Ұр - па - ғын ой - ла - ған күн - де - леп
Ел ү - шін жер ү шін тер бол - ған

Қоб.пр.

Қоб.

41

Жет.

Домб.

Даңғ.

Ш.қ.

Ш.қ.

Сылд.

Әнші(к.ә.)

Қоб.пр.

Қоб.

Қа бан ый Ма хам бет Бө ген бай Ал па мыс Қоб лан ды Нау рыз бай
И са тай ба - тыр - дың ұр - па - ғы Ө те ген, Қа ра сай та - ғы бар

43

Жет.

Домб.

Даңғ.

Ш.қ.

Ш.қ.

Сылд.

Әнші(к.ә.)

Қоб.пр.

Қоб.

Қа - за - ғым деп кел - ді ба - ба - лар Сақ - та - йық - шы сол мұ - ра - ны а - дам - дар
Ба - ба - лар - дың тек - ті ұл - да - ры Та - ны - ма - саң мен қа - зақ - пын та - нып ал!

Жет.

Домб.

Даңғ.

Ш.қ.

Ш.қ.

Сылд.

Әнші(к.ә.)

Қоб.пр.

Қоб.

Жет.

Домб.

Даңғ.

Ш.қ.

Ш.қ.

Сылд.

Әнші(к.ә.)

Ал-тын мұ - ра ба - ға жет-пес бай - лы-ғым Ту ған е - лім жар-қы - ра-сын ай, кү-нім

Қоб.пр.

Қоб.

55

Жет.

Домб.

Даңғ.

Ш.қ.

Ш.қ.

Сылд.

Әнші(к.ә.)

Қоб.пр.

Қоб.

Бай-ғақ же-рім ті-лім ді-нім ұ - ра-ным О-тан а - на ар-та бер-сін ай - бы-ны ... ..

4 Allegro

59

Жет.

Домб.

Даңғ.

Ш.қ.

Ш.қ.

Сылд.

Әнші(к.ә.)

Қоб.пр.

Қоб.

accel...

f

f

f

f

gliss

f

64

Жет.

Домб.

Даңғ.

Ш.қ.

Ш.қ.

Сылд.

Әнші(к.ә.)

Қоб.пр.

Қоб.

69

Жет.

Домб.

Даңғ.

Ш.қ.

Ш.қ.

Сылд.

Әнші(к.ә.)

Қоб.пр.

Қоб.

74

Жет.

Домб.

Даңғ.

Ш.қ.

Ш.қ.

Сылд.

Әнші(к.ә.)

Қоб.пр.

Қоб.

5

79

Жет.

Домб.

Даңғ.

Ш.қ.

Ш.қ.

Сылд.

Әнші(к.ә.)

Қоб.пр.

Қоб.

84

Жет.

Домб.

Даңғ.

Ш.қ.

Ш.қ.

Сылд.

Өнші(к.ә.)

Қоб.пр.

Қоб.

6

89

Жет.

Домб.

Даңғ.

Ш.қ.

Ш.қ.

Сылд.

Өнші(к.ә.)

Қоб.пр.

Қоб.

Presto

f

f

f

f

94

Жет.

Домб.

Даңғ.

Ш.қ.

Ш.қ.

Сылд.

Әнші(к.ә.)

Қоб.пр.

Қоб.

99

7

Жет.

Домб.

Даңғ.

Ш.қ.

Ш.қ.

Сылд.

Әнші(к.ә.)

Қоб.пр.

Қоб.

105

Жет.

Домб.

Даңғ.

Ш.қ.

Ш.қ.

Сылд.

Әнші(к.ә.)

Қоб.пр.

Қоб.

111

Жет.

Домб.

Даңғ.

Ш.қ.

Ш.қ.

Сылд.

Әнші(к.ә.)

Қоб.пр.

Қоб.

8

117

Жет.

Домб.

Даңғ.

Ш.қ.

Ш.қ.

Сылд.

Әнші(к.ә.)

Қоб.пр.

Қоб.

123

9

Prestissimo

Жет.

Домб.

Даңғ.

Ш.қ.

Ш.қ.

Сылд.

Әнші(к.ә.)

Қоб.пр.

Қоб.

128

Жет.

Домб.

Даңғ.

Ш.қ.

Ш.қ.

Сылд.

Әнші(к.ә.)

Қоб.пр.

Қоб.

133

Жет.

Домб.

Даңғ.

Ш.қ.

Ш.қ.

Сылд.

Әнші(к.ә.)

Қоб.пр.

Қоб.

138

Жет.

Домб.

Даңғ.

Ш.қ.

Ш.қ.

Сылд.

Әнші(к.ә.)

Е - лім де - ген, же - рім де - ген Еш қа - шан - да бе - ріл - ме - ген Ті - лім ме - нен же - рің қал - ды

Қоб.пр.

Қоб.

141

Жет.

Домб.

Даңғ.

Ш.қ.

Ш.қ.

Сылд.

Әнші(к.ә.)

Жас ұр - пақ - қа се - нім - ме - нен өз ба - ты - рын бө - рі де - ген Өз - ге - ні - кін ө - лі де - ген Е.....

Қоб.пр.

Қоб.

145

Жет.

Домб.

Даңғ.

Ш.к.

Ш.к.

Сылд.

Әнші(к.ә.)

Қоб.пр.

Қоб.

ff

ff

ff

ff

ff

ff

Алтын мұра

Сөзі: Жұмабекова Ботагөз, Нұрлыбеков Ерназ

Қазақтың кең даласы,
Қалдырған ата - бабасы.
Тайсалмай, жаудан қаймықпай,
Аманат - алтын мұрасы!

1. Кең – байтақ, сиқырлы жерім бар,
Сол жерді қалдырған батырлар,
Шайқасып, қан төккен елім деп,
Ұрпағын ойлаған күнделеп.
Қабанбай, Махамбет, Бөгенбай,
Алпамыс, Қобыланды, Наурызбай.
«Қазағым», - деп келді бабалар,
Сақтайықшы сол мұраны адамдар.

Қайырмасы:

Алтын мұра - баға жетпес байлығым,
Туған елім, жарқырасын ай – күнің!
Байтақ жерім, тілім, дінім, ұраным,
Отан ана - арта берсін айбының.

2. Талай жау, соғыстан мыңдаған
Аман қалды аманат кең далам.
Еске алып тарихтың қарасын,
Ел үшін, жер үшін тер болған.
Исатай батырдың ұрпағы
Өтеген, Қарасай тағы бар,
Бабалардың текті ұлдары
Танымасаң, мен қазақпын, танып ал!

Қайырмасы:

Алтын мұра - баға жетпес байлығым,
Туған елім, жарқырасын ай - күнің.
Байтақ жерім, тілім, дінім, ұраным
Отан ана - арта берсін айбының.

Елім деген, жерім деген,
Ешқашанда берілмеген.
Тілімменен жерің қалды,
Жас ұрпаққа сенімменен,
Өз батырын «бөрі» деген,
Өзгенікін өлі деген.

"Алтын мұра"

Партитураға түсірген Мустафин М.А.
Әділқан А.

Музыкасы Алас
Сөзі Жұмабекова Б.
Нұрлыбеков Е.

Moderato

Allegretto

4 2 16 1 2 2

29

34 2 10 8 mf

38

41

44 3

48

52

56

4

Allegro

60 *accel...*

f

Musical staff 60-64: Treble clef, key signature of two flats (B-flat, E-flat). The staff contains a series of chords, primarily triads and dyads, with stems pointing upwards. A repeat sign is present at the beginning of the staff. The tempo marking 'Allegro' and dynamic marking 'f' are positioned above and below the staff respectively.

65

Musical staff 65-69: Continuation of the chordal texture from the previous staff, consisting of chords with stems pointing upwards.

70

Musical staff 70-74: Continuation of the chordal texture.

5

75

Musical staff 75-79: Continuation of the chordal texture.

80

Musical staff 80-84: Continuation of the chordal texture.

85

Musical staff 85-89: Continuation of the chordal texture.

6

Presto

7

8

90 *f*

Musical staff 90-94: Continuation of the chordal texture, followed by a measure with a whole rest, then a measure with a whole note chord, and finally a melodic line with eighth notes. The dynamic marking 'f' is below the staff.

9

Prestissimo

115

Musical staff 115-127: Continuation of the melodic line with eighth notes, followed by a measure with a whole rest, and then a return to the chordal texture. The tempo marking 'Prestissimo' is above the staff.

128

Musical staff 128-132: Continuation of the chordal texture.

133

Musical staff 133-137: Continuation of the chordal texture.

138

Musical staff 138-142: Continuation of the chordal texture.

143

ff

148

v

"Алтын мұра"

Партитураға түсірген Мустафин М.А.
Әділқан А.

Музыкасы Алас
Сөзі Жұмабекова Б.
Нұрлыбеков Е.

Moderato

8 *mp*

7

14

20 rit. **Allegretto** 2 2 *f*

28

31

34 10 8

37 10 8 *mf*

40

43 *f*

46 3

49

52

55

58 4

61 **Allegro**

64 *f*

67

70

73

76

79 **5**

82

85

88

91 **6** **Presto**

f

94

97

100 **7**

p

104

p

109

112 **8** **9** **Prestissimo**

p

127

8

130

8

133

8

136

8

139

8

142

8

145

8

ff

"Алтын мұра"

Партитураға түсірген Мустафин М.А.
Әділқан А.

Музыкасы Алас
Сөзі Жұмабекова Б.
Нұрлыбеков Е.

Moderato

1

Allegretto

4 2 16

p

26

f

31

36

2

10

mf

40

44

3

f

49

54

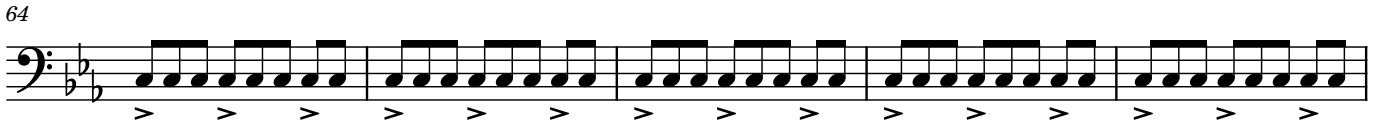
59

4

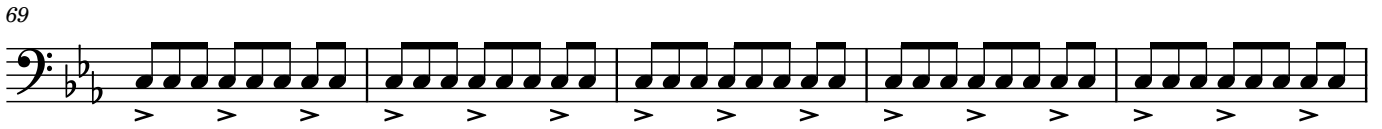
Allegro

f

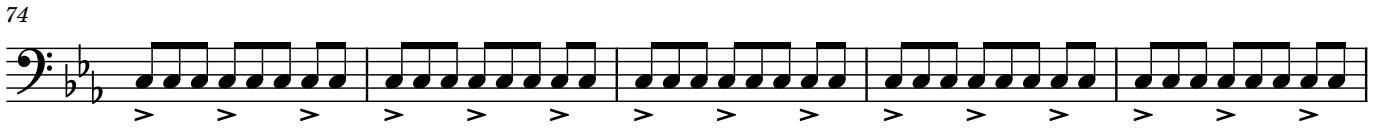
64

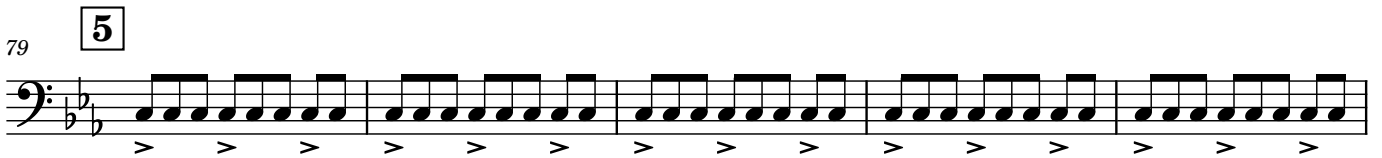
69

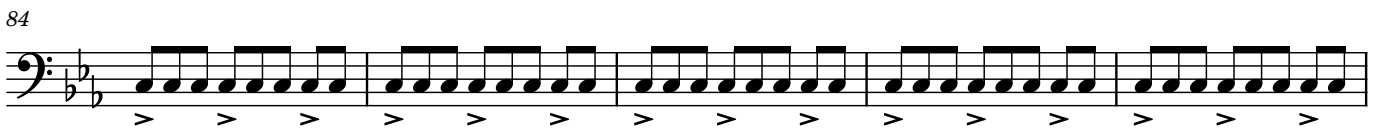
74

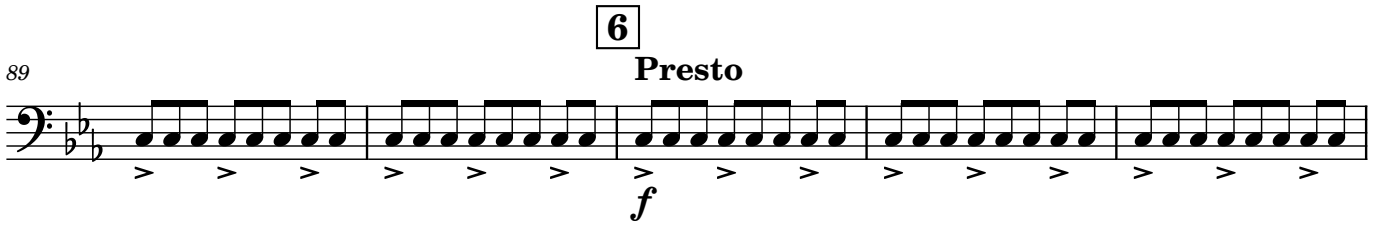
79 5

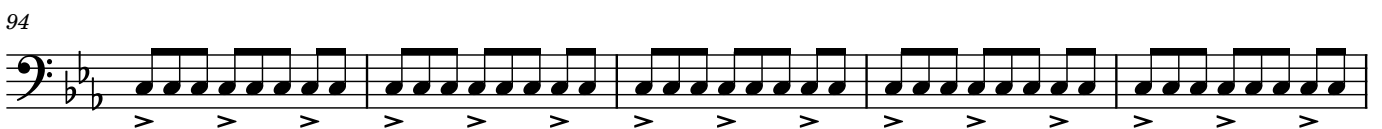
84

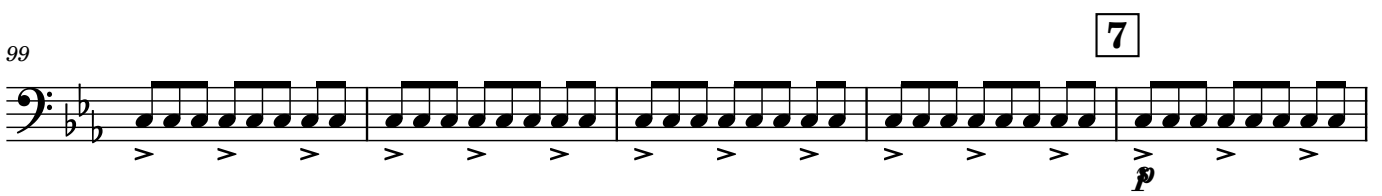
89 6 **Presto**

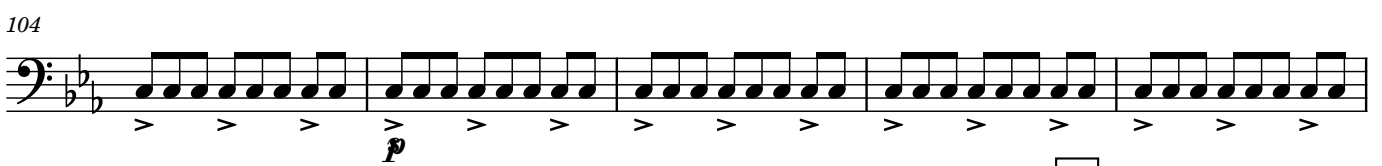
94

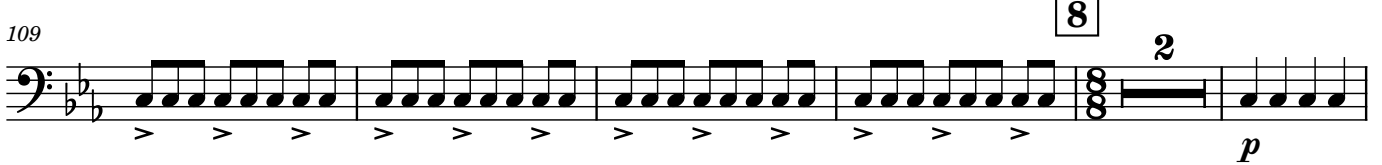
99 7

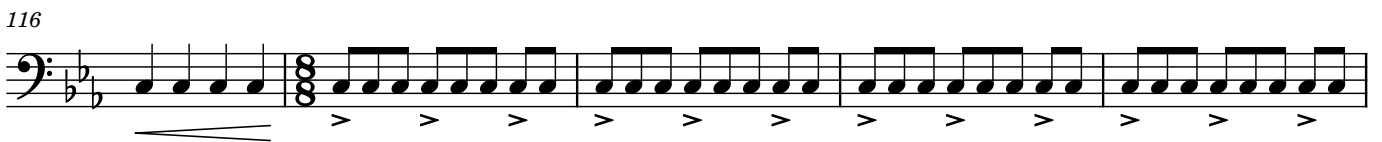
104

109 8 ²

116

121

9

126 **Prestissimo**

131

136

141

146

"Алтын мұра"

Партитураға түсірген Мустафин М.А.
Әділқан А.

Музыкасы Алас
Сөзі Жұмабекова Б.
Нұрлыбеков Е.

1
Moderato **Allegretto**

30

37

2

44

3

52

60

4 **Allegro**

68

76

5

84

6 **Presto**

92

8

100

7

p *p*

108

8

4 4 > > > *f*

122

9

Prestissimo

ff

129

137

145

ff

"Алтын мұра"

Партитураға түсірген Мустафин М.А.
Әділқан А.

Музыкасы Алас
Сөзі Жұмабекова Б.
Нұрлыбеков Е.

1
Moderato   **Allegretto**

4   2   16   2   2   8   2   8

2

10   8

3   **4**   **5**   **6**   **7**
Allegro   **Presto**

2   14   2   16   12   12   10   4   4

8

45

121

9   **Prestissimo**
23

124

"Алтын мұра"

Партитураға түсірген Мустафин М.А.
Әділқан А.

Музыкасы Алас
Сөзі Жұмабекова Б.
Нұрлыбеков Е.

Moderato

1 Allegretto

7/8 4/8 7/8 2/8 16/8 2/8 2/8 8/8 *f*

29

33

37 **2** 10/8 *mf*

41

45 *f* **3**

49

54

58

62 **4** Allegro *f* **5** 15/8 6/8

67 **6** **7** Presto 12/8 10/8

113 **8** 4/8 8/8 **9** Prestissimo 23/8

"Алтын мұра"

Партитураға түсірген Мустафин М.А.
Әділқан А.

Музыкасы Алас
Сөзі Жұмабекова Б.
Нұрлыбеков Е.

Moderato

Қа - зақ-тың кең дала-сы Қал-дыр-ған

а - та ба-ба-сы Тай сал - май жау-дан қай-мық - пай А - ма-нат

1 Allegretto

ал - тын мұ-ра - сы

2

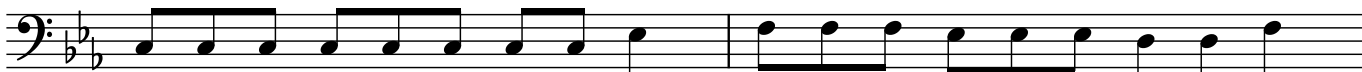
Кең бай - тақ си - қыр - лы же - рім бар
Та - лай жау, со - ғыс - тан мың - да - ған

Сол жер - ді қал - тыр - ған ба - тыр - лар
А - ман қалды а - ма - нат кең да - лам

Шай-қа - сып қан төк-кен е - лім деп Ұр - па-ғын ой - ла - ған күн - де - леп
Ес - ке(а)-лып та - рих-тың қа - ра - сын Ел ү - шін жер ү шін тер бол-ған

Қа бан ый Ма хам бет Бө ген бай Ал па мыс Қоб лан ды Нау рыз бай
И са тай ба - тыр-дың ұр - па - ғы Ө те ген, Қа ра сай та - ғы бар

Қа - за-ғым деп кел-ді ба - ба-лар Сақ - та - йық-шы сол мұ - ра - ны а - дам -
Ба - ба-лар-дың тек - ті ұл - да - ры Та - ны - ма - саң мен қа - зақ-пын та - нып

3

f
дар
ал!

Ал-тын мұ - ра ба - ға жет-пес бай-лы-ғым

53

Ту ған е - лiм жар-қы - ра - сын ай, кү-нiм Бай-тақ же-рiм тi - лiм дi - нiм

56

ұ-ра-ным О-тан а - на ар - та бер-сiн ай-бы-ны... ..

4
Allegro
2 16

79

5 **6** **7** **8** **9**
12 **Presto** **10** **4** **8** **Prestissimo** **12**

Е - лiм де-ген, же-рiм де-ген

139

Еш қа - шан - да бе - рiл - ме - ген Тi - лiм ме - нен же - рiң қал - ды

141

Жас ұр - пақ - қа се - нiм - ме - нен өз ба - ты - рын бө - рi де - ген

143

Өз - ге - нi - кiн ө - лi де-ген Е..... **ff**

"Алтын мұра"

Партитураға түсірген Мустафин М.А.
Әділқан А.

Музыкасы Алас
Сөзі Жұмабекова Б.
Нұрлыбеков Е.

Moderato 1 **Allegretto** 2

45 3 4 **Allegro**

76 5

84 6 **Presto** 11

103 7 8 9 **Prestissimo**

137 *f* *ff*

148

"Алтын мұра"

Партитураға түсірген Мустафин М.А.
Әділқан А.

Музыкасы Алас
Сөзі Жұмабекова Б.
Нұрлыбеков Е.

Moderato 1 **Allegretto**

The musical score is written for a Kobyz in the key of B-flat major (two flats) and 7/8 time. It consists of ten staves of music. The first staff begins with a **Moderato** tempo and includes measures 1-16, with a boxed '1' above measure 16. The second staff starts at measure 30 and includes a boxed '2' above measure 37. The third staff starts at measure 39 and includes a boxed '3' above measure 47. The fourth staff starts at measure 47 and includes a boxed '4' above measure 54. The fifth staff starts at measure 60 and includes a boxed '4' above measure 60 and the tempo marking **Allegro**. The sixth staff starts at measure 68. The seventh staff starts at measure 76 and includes a boxed '5' above measure 76. The eighth staff starts at measure 84 and includes a boxed '6' above measure 84 and the tempo marking **Presto**. The ninth staff starts at measure 103 and includes boxed numbers '7', '8', and '9' above measures 103, 104, and 105 respectively, and the tempo marking **Prestissimo**. The score includes various musical notations such as rests, beams, slurs, and dynamic markings (*f*, *mf*). Measure numbers 4, 7, 16, 2, 2, 10, 8, 11, 10, 4, and 8 are placed above the staves.

131

f

145

ff

Пайдаланылған әдебиеттер

1. Б. Сарыбаев «Казахские музыкальные инструменты» Жалын, 1978ж.
2. Ғ. Уразалиева-Шілдебаева «Ғасырлармен үндескен қобыз» Алматы, 2006ж.
3. О. Сейтқазы «Киелі қобыз құдіреті» Семей, «Талант» баспасы, 2010ж.
4. Ш. Рауандина «Фатима Балгаева Народная артистка Республики Казахстан профессор» Алматы, 2011ж.
5. Ғ. Уразалиева «Қобызда ойнауды үйрететін педагогикалық негіздер» (оқу құрал) Алматы, 1998ж.
6. М. Мустафин «Көк сері» Өскемен, 2015ж.

Мазмұны

Автор туралы	3
Ұстаз – ұлы есім!	4
«Ұстаздардың Ұстазы» - Фатима Жұмағұлқызы Балғаева	6
Алғы сөзі	7
«Алас» этно-фольклорлық ансамблі	9
О. Сейтқазы «Романс»	13
О. Сейтқазы «Романс» (жеке партия)	20
Ш. Бошанова «Көңіл күзі»	22
Ш. Бошанова «Көңіл күзі» (жеке партия)	25
Алас «Алтын мұра» (партитура)	26
Алас «Алтын мұра» (сөзі Б. Жұмабекова, Е. Нұрлыбеков)	42
Алас «Алтын мұра» Жетіген.....	43
Алас «Алтын мұра» Домбыра	46
Алас «Алтын мұра» Данғыра	50
Алас «Алтын мұра» Шаң қобыз 1	53
Алас «Алтын мұра» Шаң қобыз 2	55
Алас «Алтын мұра» Сылдырмақ	56
Алас «Алтын мұра» Өнші (көмеймен әндету)	57
Алас «Алтын мұра» Қобыз – прима	59
Алас «Алтын мұра» Қобыз	60
Пайдаланылған әдебиеттер	62